

ISZÁNTÚL

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Helyben házhoz hordva: Vidékre postán szállítva.
 Egész évre... 36 korona Egész évre... 40 korona
 Negyedévre... 9 korona Negyedévre... 10 korona
 Egyes szám ára 16 fillér.

Politikai napilap

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL

Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca 5. Telefon: 2-63.

A szerkesztőség kéziratok visza- "Előfizetések és hirdetések"
 szállítására nem vállalkozik. kiadóhivatalhoz intézendők

A francia kamara a győzelemről.

Budapest, szeptember 6. (Saját tudósítónktól.) Genfből jelentik: Párisi jelentés szerint a kamara mai ülésén Dechanell elnök megnyitó beszédében nagy dicsérrel emlékezett meg a francia hadseregről, mely újabb győzelmeket aratott a német hadsereg felett. Indítványára elhatározták, hogy a hadseregnek kifejezik Franciaország hódolatát és bámulatát, az üdvözlésbe bele foglalják a szövetséges hadseregek dicséretét is.

Az elnök után Clemenceau miniszterelnök szólalt fel és csatlakozott az üdvözlő szavakhoz.

— A mi dicső katonáink — mondotta Clemenceau — és szövetségeseink hatalmas győzelemmel verték vissza és kergették széjjel a betolakodókat. Továbbra is győzni fogunk, míg az igazság uralmát helyre nem állítjuk!

További beszéde folyamán a miniszterelnök a francia nemzet nagyrabecsülését fejezte ki a parlament iránt, amely megadta a győzelem anyagi eszközeit. Beszédét e szavakkal fejezte be:

— Mi azt akarjuk, hogy Franciaország és szövetségeseinek győzelme az emberiség győzelme legyen. A kamara ezután elhatározta, hogy a két beszédet kinyomatja és falragaszok útján hozza s nép tudomására.

A magyar katolikusok kulturhelyzete.

Bangha Béla beszéde a Szociális Hét negyedik napján.

A Kath. Népszövetség által Budapesten rendezett nagyszerű Szociális Hétnek kima gasló eseménye volt Bangha Béla beszéde, melyben a magyar katolikusok kulturhelyzetével foglalkozott.

A nagyszerű beszéd gondolatmenete a következő volt:

Voltaképp az a kérdés, mennyiben készült fel a katolikus magyarság a szociális életre. Milyen a katolicizmus kulturmissziója, mit tett, mik a bajai és törekvései?

Tehát milyen a kulturális nivónk? A kultúra fogalmát igyekeztek ellentáborok megrontani. Szinte csakis értelmiséget értünk ma már alatta, pedig az életcomfor minden megnyilvánulása e fogalomhoz tartozik. Nemcsak az analfabéta állam kulturálan, hanem az erkölcsileg mélyen a megfelelő alatt áll. Ahol sok magas műveltségű gazember van, az az ország kulturájában alább van, mint a kevéssé képzett karakterek állama. A templom fontossága az iskolák és kórházak felett áll.

Sehol oly morális élet nincs, mint a katolikus népben. A katolicizmus hatalmas idealizmussal bír, óriási hatással van népre, ifjuságra, társadalomra. Általános iskolázottság tekintetében a katolikusok a protestánsok, nevezetesen a reformátusok mögött vannak. A katolikus Pázmány egyetem hatása volt oly nagy, mint a ref. főiskoláké, jelleget a reformátusok nagyobb gondot fordítanak a kulturális intézményekre, főképpen iskolákra.

A török hódoltság idején katolikusokon halálos csönd uralkodott, a protestánsok fejlődtek, erősödtek. A XVII. században erős fejlődéseiket a kétszáz éves zsibbadtságnak köszönhették. A felszabadulás után a rös lendületet vesz a katolikus fejlődés, a

mai plebániáknak nagy része ebből a korból való.

Az ország legműveltebb megyéi mind ezek ellenére nagy arányban katolikusok.

Irodalom terén sem maradnak el a katolikusok. Ugyanez a helyzet a tudomány terén is. Nevekkal illusztrálja ezt. A közművelődés nálunk sokkal rohamosabb fejlődést mutat, mint bárhol. Szerzeteseink által vezetett középiskolánk nivó dolgában elsőrangúak.

A nemzetiségek magyarosodása sokkal gyorsabb volt ott, ahol katolikus iskolák működnek. A sajtó és színműirodalom terén valóban lemaradtunk mi katolikusok, de ez nem irodalmi hátramaradottság, mert ugy a sajtó, mint pedig a színpad ma üzletté alacsonyodott le és így nem kell szégyenlenünk hogy itt lemaradtunk.

Kulturális intézményeink ismertetésére tér át. A vallás-erkölcsi és lelki nevelés legnagyobb intézménye maga az Egyház. — Itt már régen várjuk a katolikus autonómiának a világi elemek bevonásával való megalkotását. A katolikus templom a legnagyobb népművelő eszköz. A legnagyobb kulturális munkát végzi a pap a gyónatószékben. — Dicsősége a magyar nemzetnek, hogy ezt a kulturmunkát meg tudta becsülni. E vallás-erkölcsi és kulturmunkának legelső tényezője a katolikus papság.

Kulturintézményeink második csoportjában iskoláink tartoznak. — A kath. Egyház volt Magyarországon a legnagyobb iskolátesítő. Ma is jóval több iskolát tart fenn az Egyház, mint az állam. 1913-ban volt 3296 állami elemi népiskola, ezzel szemben 5214 latin és 1739 görög szertartású katolikus rópiskola. Tanítóképző 49 állami és 35 katolikus; tanítónőképző 9 állami és 27 kath. Középiskola: 74 állami, 15 községi és 66 katolikus.

Az egyesületi élet terén vezetünk és valóssággal többet alapítottunk, mint amennyi fentartani tudnánk.

Az eszmeterjesztés modern eszköze: a sajtó és színház tekintetében nem dicsekedünk azzal, hogy arányszámunknak megfelelően lennénk képviselve. Reméljük azonban, hogy a hosszú előkészítő munka után, amit a kath. sajtó munkásai évtizedeken keresztül nehéz körülmények között végeztek és a legújabb elhatározások után e téren is a kellő súllyal fognak fellépni.

A magyarországi katolikusok kulturális szükségleteiről és törekvéseiről szól. A katolikusok arányszámaikhoz mérten kevesen mennek magasabb iskolákba. Miért nincsen Budapesten katolikus főnépiskola? A mi iskoláink sokkal kevésbé nevelnek az életnek, mint a protestáns iskolák. Nem nevelnek a tanulóba katolikus öntudatot. Nem használjuk fel eléggé befolyásunkat arra, hogy megfelelő tantervek működjenek a katolikus iskolákban. Botrány, hogy szabadkőmives igazgatók és tanárok működhetnek a kir. kath. középiskolákban. (Még jogakadémia is! Szerk.)

Iskoláink sok helyen felszerelés és a tanárok dotálása dolgában nivótlanak. Papképzésben is sok kívánnivaló van. A papképzés nem elég praktikus. Egyházi életünkben a történelmi keretek sokszor nem engednek a korszerű igényeknek. A nagy egyházi vagyonnak a felhasználása terén nem dicsekedhetünk a legnagyobb céltudatossággal. A városi plebániák betöltési módja is kifogásolandó. A monstre-plebániák sem felelnek meg a célnak és szükségletnek.

Nagy hiba, hogy mi katolikusok tétlenek vagyunk, minden iniciatívát felülről várunk. Sok bajunkon talán segíteni fog az a nagy fellendülés, amelynek most tanui vagyunk. Azt hiszi, hogy nagyon sokat várhatunk a kath. autonómiától, amelynek helyes megalkotásában minden katolikus erőnek össze kell fognia.

A közönség percekig lelkesen ünnepelte az előadót, akinek Prohászka Ottokár püspök mondott köszönetet azért, hogy hallga-

tóban felébresztette a katolikus öntudatot, amely — ugymond — a vízióhoz hasonlítható. Hiába piszkálnák sétatálcával, dorong kell a felébresztéséhez.

Ezután dr. Ernst Sándor pápai prelátusnak, a Katolikus Népszövetség vezérigazgatójának előadása következett a „szervezeti központok jelentőségéről és tevékenységéről”, majd

Dr. Vass Józsefnek a pesti Szent Imre-Kollégium igazgatójának előadása következett a „katolikus intelligencia szociális önképzéséről”.

A katolikus intelligenciának a tanácsadás nem elég, mert nem érdeklődik.

A magyar rendiségben van egy erős maradványa a régi csökönyösségnek. Az arisztokrácia nem tud együtt élni a néppel. A magyar intelligencia másképp viselkedik, mint a nemzetiségi intelligencia. Ez utóbbiak a népi köteleket ápolják és hangsúlyozzák, használják és kihasználják. Ők a nemzeti mozgalmakban vezetők. Ők együttélnek a néppel. Szívük egy a népével. De nálunk a magyar intelligenciánál ezt nem találjuk meg. Így történt az, hogy a mi intelligenciánknak irodalmi és művészeti igényei elszakadtak a régi mélységektől. A magyar intelligencia mennyire eltért Vas Gereben és Jókai népiességétől és eljutott Móric Zsigmond népiességéig.

Két vagy három külön vérkeringésben élünk.

Az intelligenciának mindenekelőtt érdeklődni kell a nép szociális követelményei felől. Az első követelmény a sajtó megteremtése.

Nagyfontosságú az intelligencia megszervezése. Nem szabad e szervezésben az érdekeket felejtetni.

„Vulkánok tetején járunk.” Szálljunk le. Talán elháríthatjuk a nagy veszedelmet.

Délután dr. Haller Farkas egyetemi tanár „a magyar ipar jelentőségéről és az industrializálódás irányelveiről” értekezett, majd

Székel János szakszervezeti titkárnak „a keresztényszociális szakszervezetekről” szóló előadása és

Huszár Károly országgyűlési képviselőnek „A magyarországi szociáldemokrácia” című előadása következett.

Ellenségeinket el kell ismernünk. A szociáldemokráciának csak akkor van igaza, a midőn a bajokra mutat rá, de már nem a következtetésekben. A szociáldemokráciának Magyarországon való történeti fejlődését is merteti.

Kristóffy idejében Bécsből dirigálták a szocializmust és szabadjeggyel 70 agitátort küldöttek ki, hogy szervezzék meg az agrár-szocializmust. Megpróbálkoztak azzal is, hogy a függetlenségi párttal járják a táncot.

A szociáldemokrata pártnak főereje a Népszavában van. 1912-ben pártadóiban 900 ezer koronát számolnak el. A szociáldemokraták minden zugban megteremtik pártszervezeteiket. Feltétlenül szükséges, hogy politikailag mi is mindenütt megszervezzük magunkat, ne csak ott, ahol aranytálcán hozzák eléünk a mandátumot. Politikai irodalmuk igen fejletlen ki. Ezt nekünk tudomásul kell vennünk és nem elégedhetünk meg azzal, hogy szídjuk őket.

Azt hiszi, hogy a szociáldemokratákkal még sok bajunk lesz. Nem szabad őket lebecsülni, de nem szabad azt hinni, hogy legyőzhetetlenek. Stockholmban nem világ-békét, hanem világforradalmat akartak csinálni. Készüljünk fel a harcra, hogy egyenlő fegyverekkel küzdhessünk.

A német centrumpárt békét követel.

Erzberger a nagynémetek és az entente imperialistái ellen.

Berlin, szeptember 6.

Egy krisztianiai lap berlini tudósítója beszélgetést folytatott Erzberger képviselővel, a centrum vezérével, aki a béke kérdéséről rendkívül érdekes kijelentéseket tett. Arra a kérdésre, hogy a békemozgalom ügye e pillanatban hogyan áll, Erzberger így válaszolt:

— A békemozgalom minden országban óriási módon növekszik.

— Több mint egy esztendeje, hogy a kancellár emlékeztetés békenyilatkozatában a háború befejezésére hívta fel az egész világ figyelmét. Idehaza sokat vitatkoztak a nyilatkozatról, a külföldön tévesen fogták fel, hűveinek száma azonban minden országban szaporodott, még Wilson elnök is hivatkozott rá.

— A béke ellenségei: a veszélyes illúziók és a politikai gyávaság. Veszélyes illúziók áttatják még ma is az elméket itt is, az entente oldalán is. Ha az entente azt hiszi, hogy Németországot letörí és térdre kényszeríti, hogy a központi hatalmakat megsemmisíti, akkor ez gonosz illúzió, melyből sohasem lesz valóság és amely illúziót az entente fiainak vérével fizeti meg.

A népek nem halnak meg. És ha Németországban az annexionisták kicsiny, de annál hangosabb csapata

Anglia legyőzéséről beszél, akkor ez éppen olyan közveszélyes illúzió, mint a másik, melyről az imént szóltam. A tartós világ béke csak megegyezés és megértés útján jöhet létre.

— A béke másik ellensége a politikai gyávaság, a következőkben áll: Nem vitatható tény, hogy a nép többsége minden országban a békét akarja. Millióknak és millióknak nincs más vágya, mint a mielőbbi békekötés. De milyen kevesen mondják ezt ki nyíltan és hangosan!

— Igen széles körök nem mernek nyíltan sikra szállani a háború befejezése érdekében, nehogy kitegyék magukat annak az igazán nevetséges vádnak, hogy hiányzik belőlük az igazi hazaszeretet. Az én nézetem ezekről az, hogy aki hazáját igazán szereti, annak Európa kihalása ellen nyíltan sikra kell szállania.

— Mert mennél tovább tart a háború, annál biztosabban jön a világ-bolsevikizmus, ilyen vagy amolyan formában. Éppen ezért teljesen érthetően előttem, hogy miért nem lépnek közbe éppen a vagyonos körök a megegyezési béke érdekében.

— A világháború kimenetele egyedül és kizáróan csakis a jog győzelme lehet, még pedig a népek szövetségének létrehozása útján.

A városi közgyűlés előkészítése.

Az állandó választmány ülése.

Nagyvárad város állandó választmánya tegnap tartott ülésén tárgyalta a jövő csütörtökön tartandó városi közgyűlés elé kerülő ügyeket.

A havi jelentésben megemlékezik a polgármester Gábel Jakab haláláról s indítványozza, hogy a törvényhatóság részvétét jegyzőkönyvben örökítse meg.

Dr. Nemes Áron öröke.

A csütörtöki ülésen töltik be választás útján a dr. Nemes Áron halála folytán megüresedett tiszti orvosi állást, amelyre négy pályázó jelentkezett és pedig dr. Ertler Mór tb. városi orvos, dr. Roskopf Béla, dr. Barta Andor és dr. Dénes Ignác.

Nagyvárad város közegészségügyi bizottsága hétfőn, szeptember 9-én délután ülést tart, amelyen foglalkoznak az orvosválasztással.

Nagyvárad előljárt.

Győrvarmegye megküldötte hódoló feliratát a királyi családról terjesztett rágalmazó híresztelésekkel szemben. Mivel Nagyvárad városa volt az első törvényhatóság, amely az esemény ocsmány és tendenciózus

rágalmakkal szemben hódolatát a trón elé juttatta, a tanács mint állandó választmány javasolja, hogy a közgyűlés térjen napirendre az átirat felett.

A főrendiház reformja.

Kisküküllővármegye törvényhatósága üres óráiban foglalkozott a főrendiház reformjával. — Szerinte a választójogi törvény megalkotása folytán szükséges a főrendiház gyökeres reformja s ezt feliratban kéri a kormánytól, amelyet pártolás végett Nagyvárad városának is megküldtek. Nagyvárad város jogügyi szabkizottsága tárgyalta az átiratot s azt javasolja, hogy a reformot akként kellene foganatosítani, hogy az eddigi fenálló jogcímeiken kívül a gazdasági és szellemi élet vezető embereinek is alkalmat adjanak, hogy tagjai legyenek a főrendiháznak. Az állandó választmány javasolja a közgyűlésnek, hogy elvileg fogadja el a jogügyi bizottság véleményét.

*

Debrecen város törvényhatósági bizottsága feliratot küldött a központok ellen. Az állandó választmány javasolja, hogy a közgyűlés térjen napirendre az átirat felett.

Nagyvárad város 1916. évi zárszámadását elfogadásra ajánlja az állandó választmány.

Javaslatot terjeszt a közgyűlés elé a állandó választmány, hogy a szeszüzem ter z

hére 16 tüzeltő részére 500—500 K jutalmat szavazzon meg a közgyűlés.

A lóhus kimérésére korábban Stolcz Henriknek adott engedélyt meghatározott időre Nagyvárad városa. A határidő már lejárt. Most Klein Ede kérte a várostól az engedély megadását a lóhús-mészárszékre s ezért a jogért hajlandó bizonyos összeget fizetni. Az állandó választmány javasolja, hogy Klein Ede részére adja meg az engedélyt.

Nagy harcok Ypern, Labasse, Bapaum és Cambrai közt.

Berlin, szept. 6. A miniszterelnökség rajtőrsztály távirata. A nagyfőhadiszállás jelenti:

Nyugati haretér.

Ruprecht bajor trónörökös hadcsoporthja. és Böhnn vezéreztetett hadcsoporthja.

Az ellenségnek felderítő osztagait, melyek Ypern és Labasse között előretámadtak és Lens-től északra erős tűz és rajtaütés közben előretörték, visszavertük. Este hesseni csapatok az ellenségnek többszörös támadásait Ploegsteirt és Armentieres között visszaverték. Ez alkalommal száznál több foglyot ejtettek. Hilluchnál eredményteljes előretörések az angol árkokba. Új állásaink előterepében heves gyalogsági harcra került a sor.

A bapaume—cambrai országuton a nevicourt-i erdő mellett és a Fortille-szakasztól keletre emelkedő magaslatokon erős támadásokat, melyeket az ellenség a Neuville—Manacourt—Moslains-vonalon intézett ellenünk, visszavertünk. Peronneből és a Sommen át az ellenség csak tegnap követte félénken utóvédjeinket.

A Somme és az Oise között az este a hamchauni vonaltól nyugatra az ellenség erősebben követett.

Az Oise és Aisne között is tervszerűen szakitottuk meg az ellenséggel való érintkezést. Őrségeink harci érintkezésben vannak az ellenséggel az Amiegni—Borissis—Safloux—Conde-vonalon.

A német trónörökös hadcsoporthja. — Az ellenség Soissonstól keletre a Veslen keresztül követett bennünket. — Gyalogsági osztagaink és tüzérségünk sokáig feltartóztatták és veszteségeket okoztak neki. A Fismestől északkeletre emelkedő magaslatokon az amerikaiaknak erősebb támadását visszautasítottuk.

Ludendorff, első főszállásmester.

Kisebb csatározások az olasz harctéren.

Budapest, szept. 6. A miniszterelnökség rajtőrsztály távirata. (Hivatalos.)

Olasz harctér.

A Tonale-szorostól délre olasz járőröket visszautasítottunk. Assiagónál egy támadást visszavertünk. Egyébként több helyütt élénk ágyutűz.

Albániában nincs ujság.

A vezérkar főnöke.

Az angol munkásság békét óhajt.

Budapest, szeptember 6. (Saját tudósítónktól.) Rotterdamból jelentik: A Devbyben tartott szakszervezeti kongresszus elfogadta Thomas határozati javaslatát, amely követeli, hogy a békekonferencián a munkásság megbízói is részt vehessenek. Szívére köti a kormánynak, hogy rögtön kezdjen békétárgyalást, ha az ellenség önszántából, vagy kényszerítve elhagyja Belgiumot és Franciaország megszállt területeit és politikáját újra a világ béke biztosítására szolgáló népjogokra alapítja.

A spanyol-német konfliktus valódi oka.

Budapest, szeptember 6. (Saját tudósítónktól.) Berlinből jelentik: A spanyol-német konfliktus igazi oka a Times egy cikkéből csak most derült ki. A Times azt írja, hogy az antant katonailag fogja Spanyolországot kényszeríteni, ha erre önmagától nem hajlandó, hogy a spanyol kikötőben levő német hajókat elkobozza.

Kornilov elesett.

Berlin, szeptember 6. (Saját tudósítónktól.) Moszkvából jelentik: Lenin hívei a merénylet alkalmából tegnap tömeggyűlést tartottak, a melyen heves kifakadások hangzottak el a burzsoázia ellen. A gyűlés határozati javaslatot fogadott el, a mely követelte a cenzurát a polgári lapok ellen.

A gyűlés egyik szónoka, egy finn tiszt beszéde folyamán közölte, hogy Kornilovot március 18-án egy gránát megölte.

Ötszáz embert kivégeztek Moszkvában.

Erélyes intézkedések az ellenforradalmárok ellen.

Budapest, szeptember 6. (Saját tudósítónktól.) Moszkvából jelentik, hogy eddig ötezer embert tartóztattak le, kiknek legnagyobb része a forradalmi szociálistákhoz tartozik. Az ötezer ember közül ötszázat kivégeztek. A többi négyezeröttszázat is halálra ítélték, de a kormány csak minden tizediket végeztette ki. Kihirdette a kormány, hogy a négyezeröttszázat elítélten is végrehajtja a halálos ítéletet, ha az ellenforradalmárok újabb zavargásokat idéznek elő.

Mennyi haderőt vetett eddig harcba az antant?

Számítani kell a további támadásokra.

Budapest, szeptember 6. (Saját tudósítónktól.) Berlinből jelentik: A nyugati harcokkal kapcsolatban beavatott helyről a következőket közlik: Soissons és Arras között húzódó 135 kilométeres front két részre osztható, a francia és angol frontra, mely két front között a Római-ut vezet. Az angolok aug. 8 óta 33 hadosztályt, tehát hadseregük feiét vetették harcba, a franciák 104 divízióból álló hadseregükből 84 divíziót használtak fel, végül az amerikai 32 hadosztályból eddig 22 divízió avatkozott a harcba. Ez adatokból, de más jelekből is számítani kell arra, hogy az ellenség továbbra is folytatni fogja támadásait.

Tíz millió az elesett katonák száma.

Budapest, szeptember 6. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik: A Daily Expressz a háború kezdete óta elesett angol katonák számát kilencszázezerre, az összes hadviselők elesett katonáinak számát pedig tíz millióra becsüli.

A Times levelezőjét Pétervározt letartóztatták.

Budapest, szeptember 6. (Saját tudósítónktól.) Pétervárról jelentik, hogy a Times ottani levelezőjét letartóztatták. Voadhouse angol konzul még ellátja hivatalát. A letartóztatott 200 angol alattvalóról eddig semmi hír nem érkezett.

Az angol lapok német területek elpusztításával fenyegetőznek.

Budapest, szeptember 6. (Saját tudósítónktól.) A Times foglalkozik azokkal a jelentésekkel, melyek szerint a németek visszavonulásuknál teljesen elpusztítják az elhagyott területeket.

— Itt az ideje, — írja az angol lap — hogy világosan megmondjuk a németeknek, hogy a francia területek elpusztításáért megfelelő és keserves elégtételt fogunk követelni.

A debreceni Kath. Népszövetségi Otthon bucsuja Gróh Ferenc praelátustól.

Lélekemelő, egyszerismind családias ér-
zésű ünnepély folyt le a napokban a debre-
ceni róm. kath. plébánián.

Ez alkalommal bucsuzott el a Katho-
likus Népszövetségi Otthon a Nagyváradra
helyezett Gróh Ferenc praelátustól, az egye-
sület fővédnökétől s ezt az alkalmat hasz-
nálta fel az Otthon arra, hogy megköszönje
az anyagi és erkölcsi támogatást, amelyben
az egyesületet mindenkor részesítette.

A préposti lakás fogadóterme szorongá-
sig megtelt a tisztelgőkkel, akiket Czipott
György kir. ítélőtáblai bíró, az Otthon alel-
nöke, ezidőszerinti vezetője vezetett a prae-
látus elé.

A díszes csoportban az Otthon vezető-
ségének számos előkelő tagja és a polgár-
ság testületileg volt képviselve s ezek között
ott voltak azok, akiknek már az Otthon
megalapításánál jelentékeny szerep jutott osz-
tályrészüi.

Az ünnepélyes aktusnál az alelnökön ki-
vül jelen voltak: dr. Bernolák Nándor egye-
temi tanár, Husz Lajos kereskedelmi
iskolai igazgató, Mellau Márton zárdai
igazgató, Majzik Miklós felm. felügyelő, dr.
Kneifel István p. ü. titkár, Sümeghy József
tanár, Erdős Frigyes, Pető Aladár vasuti fő-
ellenőrök, Mátrai Imre kir. táblai h. jroda-
igazgató, Gál Károly, Kovács István, Ádám-
csik Károly, Antalffy József, Hartl József, —
Hegedűs Mihály, Nánásy József, Kassai Ká-
roly, Hinkó János, Kovarszki István, Rónai
János, Heckenberger Antal, Szemerédi Fe-
renc stb.

Az ünnepelthez Czipott György alelnök
intézett megleghangu beszédet, amelyben
Gróh Ferencnek 12 évi debreczeni működése
alatt kifejtett hitéleti tevékenységet, valamint
az alázatosságáról, egyszerűségéről és sze-
rénységéről közismert fennkölt szellemét ki-
emelve, őt egyrésztől úgyis mint Krisztus
szellemének megtestesítőjét, másrésztől mint
az Otthon fővédnökét megfelelő világításba
helyezte és érdemei méltatásával rámutatott
arra, hogy Gróh Ferencnek a debreceni tár-
sadalomban évtizedet meghaladó időn át
folytatott nagy arányú működése a hit és
egyesületi élet forrongó korszakára esik, a
mely időből sok olyan humanus altruista al-
kotás fűződik nevéhez, mely egybe van forrva
lényegével, amely a katolikus kulturális törté-
netünk nemzeti irányu fejlődésére kedvező,
hatást gyakorolt, Isten áldását kérve a fő-
pap további működésére s abban lát a bucsu
fájdalmas pillanatában némi megnyugvást,
hogy újabb munkaköre is a kath. egyház
és a haza szolgálatában fog új teret ta-
lálni.

Gróh Ferenc az üdvözlésre az elérzé-
kenyedés hangján, a Krisztusi szeretet ne-
mes érzésével áthatott szavakban válaszolt,
elismeréssel adózván az Otthon hasznos te-
vékenységének és vázolta a Katolikus Nép-
szövetségek hivatását és célját.

Általános helyeslés között jelentette ki,
hogy jó katolikus és hazafi azonos fogal-
mai egymástól el nem választhatók, amiért
figyelmébe ajánlotta a jelenlevőknek, hogy
maradjanak mindig jó katolikusok. Biztosi-
totta az Otthont továbbra is jó akaratáról, s

kérte, hogy tartsák meg őt kedves emlékek-
ben, amit ő is viszonzni fog.

Ezzel az ünnepély, miután a praelátus
mindenkitől egyenként is szívélyesen vett
bucsut, véget ért.

Lukács Ödön

elkedvetlenedése.

Akik a legutóbbi időkben Lukács Ödön
polgármesterhelyettesével érintkeztek, észre-
vették, hogy a közéletmezés vezetője jó idő
óta elkedvetlenedett.

Azon a helyen, ahol a különböző s egy-
mással harcban álló érdekek mérlegén ő
képviseli az egyensúlyt, a termelők, keres-
kedők és fogyasztók érdekellentéteinek ez
eredőjénél mindig arra vigyázott, hogy a he-
lyes irányt az egymást támadó érdekek kö-
zött is megtalálja. Tiszta sor, hogy nem elé-
gedett meg az egyedül lehetséges közéletme-
zési politika mai irányával se a termelő, se
a kereskedő s részben nem a fogyasztók kis
része. Heves támadásokat váltott ki a ke-
reskedők között az élelmiszerek elosztásá-
nak mai módja, holott ez az egyetlen mód
volt az, amely biztosította az áruk piacon-
maradását s lehető arányos szétosztását. A
sértett önérték nyomában felburjánzott a gya-
nusítás s a protekcióról szóló legendák kör-
utat tettek a városban.

— Őt kiló cukrot kapott Fekete, mondja
kárörömmel Sárga ur, pedig nem illeti.

Sárga ur, aki ezt mondja, nem is tudja,
hogy Fekete, aki őt kiló cukrot kapott, beteg
és orvosi bizonyítványra adták ki neki a
cukrot. De ő, Sárga Nepomuk Jonathán,
szintén nem legális uton jutott 3 kiló cukor-
hoz, mert semmi jogcíme nem volt hozzá.
Azután jön a pletyka, a mendemonda, a szó-
beszéd, a mai világban ez is jó, mert leg-
alább megeheti az ember a másik becsületét
és tisztességét, bár harapnivaló van Nagy-
váradon több, mint bárhol, hála közéletme-
zési politikáknak. Zomborban kikaptak a
kereskedők, Aradon megromlott a káposzta,
Debrecenben csődöt akart mondani a köz-
életmezés, de a miniszter leszerelte, mert
fenyegetést látott benne s ő tudta, hogy a
panasz nem jogosult. Nálunk azonban van
minden, ami lehet, kapunk mindent, ami
van, tartalék is kerül, ha szükséges s mégis
kikezdik azt, aki ezt a páratlan helyzetet
létrehozta.

Igaz viszont, hogy amikor négy éven át
szakadatlan munkabírással, kereskedelmi ér-
zékkel, helyes beosztással intézte a közélet-
mezést s akkor a város által egyhangúlag
megszavazott havi ezer koronát nem hagyta
jóvá a miniszter, — ez fájhat Lukács Ödön-
nek. Nem a pénz, hanem a belátás hiánya.
Naponta legalább öt hat órával többet tölt
hivatalában, mint a közigazgatás más tiszt-
viselői s ha különóra-díjazásban szavazták
volna meg neki ezt az ezer koronát, akkor
is csak azt kapná, ami megilleti. Ezt a mun-
kát külön ezer koronáért senki sem végezné
el, ahhoz képest, hogy mit keres egy iparos,
egy kereskedő vagy egy bankigazgató ennyi
idő alatt.

S Lukács Ödönnek fájhat az, — s ez
az egyetlen, ami jogosan, — hogy ő 9000
korona évi fizetésért intézi főjegyzői, polgár-
mesterhelyettesi, tűzoltó főparancsnoki, ipar-

oktatási bizottsági elnöki, népruházati bizott-
sági elnöki és a többi teendőin kívül a köz-
életmezés szétágazó, nehéz feladatát, védi a
közönség érdekeit, egy városról gondoskodik
s reá a nagy, önzetlen lelkek tragikuma ne-
hezedik.

Ezért elkedvetlenedett, ami nagyon is
érthető. Bizonyos, hogy mellőztetését repa-
rálni kell s illetékes helyen megtalálják a
módot, hogy kellően informálják a minisztert
arról, ki az a Lukács Ödön s mi je ennek a
városnak.

A politikai helyzet.

Budapestről jelentik:

A politikai világ meglevenedett. A je-
lenlegi helyzet, a bizonytalanságnak ez a
szüntelen váltóláza nem tartható.

Mindaddig a fuziók kísérletek jegyében
képzelték vezetőhelyen a magyar politikai
kibontakozást. Ez most körülbelül megszűnt.
A legutóbbi nagy események áramlatában
határozott eltolódás történt ismét a konser-
vativ politikától, és e helyzetben egyelőre
állítólag egészen lemondtak a munkapárt ha-
talmi föltámasztásáról, a mi a fuziónak ter-
mészetes lényege lenne. Ez a hír megerősí-
tésre szorul.

Wekerle első sorban azokkal szeretné a
kapcsolatot keresni, a kiket a választójog
miatt kiléptettek a 48 as alkotmánypártból,
főleg Apponyit kívánná megnyerni. Gróf Ap-
ponyi Albert azonban nem támogatja We-
kerlét.

Jól értesült helyen kétségtelennek tart-
ják, hogy a kibontakozás megint csak de-
mokratikus irányban történhetik; utalnak a
porosz példára, Hertling kancellár nevezetes
beszédére, amelyben a német kormány a
legenergikusabban követeli a demokratikus
választójog megvalósítását.

Bizonyos körökben azt a hírt terjesztik,
hogy mégis csak a választásokhoz kell
nyulni.

Addig is azonban, amíg a helyzet álta-
lános megoldása keretében ez megtörténik, a
jelenlegi kormány összetételében is valami
változás történhetik.

A legutóbbi politikai megbeszéléseken
élénken tárgyalták a külpolitikai kérdéseket,
főleg a béke dolgát, a lengyel kérdést, to-
vábbá a délszláv kérdést, a horvát politika
ügyeit, a melyek iránt Apponyi különösen
érdeklődött.

Andrássy, egyenesen lengyel politikusok
felkérésére iparkodott régi tervének, az ugy-
nevezett osztrák lengyel megoldásnak érvé-
nyesítését elősegíteni.

A magyar politikában egyébként egyre
nagyobb érdeklődéssel fordulnak a lengyel
kérdés felé.

Mielőbb dűlőre akarják vinni a horvát
válságot, a bosnyák kérdést. Dalmácia hova-
tartozásának végleges rendezését is.

Sokat beszélnek politikai körökben a
külügyminiszterválságról is.

Haltenberger Vilmos
kelfestő és vegytisztító gyáranak
második számú felvételi üzlete,
Szent László-tér, Dell'ortó cég mellett.
Vállal minden szakmájába tartozó mun-
kát, elsőrendű kivitelben, mérsékelt áron.

Báró Podmaniczky Béla halála.

Meghalt a messze idegenben.

A báró Podmaniczky, Des Echerolles-Kruspér és Miskolczy családokat mélyszégyasz sujtotta: báró Podmaniczky Béla cs. és kir. kamarás, tart. huszárkapitány, a harctéren szerzett betegségében, Galicia egyik kis városában: Czortkowban kedden, szeptember hó 3 án elhunyt, élete 39 éves korában.

Báró Podmaniczky Béla a háboru kezdetén mint tartalékos huszártiszt vonult be szolgálattételre a 7. huszárezredhez. Részt vett a legördöklőbb csatákban s vitéz bátorsággal harcolt, amiért a kitüntetések egész sorozatát érdemelte ki.

Az igazi magyar huszár erényeivel tünt ki minden téren, ahova a haza és szolgálat érdeke parancsolta. És annyi veszély között a Gondviselés megőrizte életét, de a harci fáradalmak orvul támadták meg szervezetét s a harctéren szerzett betegség korai sirba döntötte a veszélyekkel hőiesen dacoló vitéz katonát.

Alig pár nap volt komolyabb beteg s midőn a távirati értesítésre hozzáiető szerettei megérkeztek, már kiszenvedett. Alig félórával a hozzáiető családtagok megérkezése előtt hunyt el.

A derék katona kihült tetemeit egyelőre idegen országban Galiciában szerdán, szept. 4-én délután temették el.

Halálát neje és Félix fián kívül a sógora és sógornője és előkelő nagy rokonság gyászolja.

A váratlan súlyos gyászról a család a következő gyászjelentést adta ki:

Özv. podmanini és aszódi báró Podmaniczky Béláné szül. Krenn Katalin, ugy a maga, mint fia Félix, továbbá sógornője podmanini és aszódi báró Podmaniczky Emmy férjezett rétszentmiklósi dr. des Echerolles-Kruspér Gilbertné, ennek férje rétszentmiklósi dr. des Echerolles-Kruspér Gilbert tart. hadnagy a 2. számú honvédhuszárezredben és fiok Gilbert, valamint sógora podmanini és aszódi báró Podmaniczky Károly és neje podmanini és aszódi báró Podmaniczky Károlyné szül. mezőtelegi Miskolczy Ágnes és gyermekeik István és Frigyes, ugyszintén az összes rokonok nevében fájdalomtól lesújtva, megrendült szívvel jelenti, hogy forrón szeretett férje, gondosan szerető apa, páratlan jószágú testvér, sógor, nagybátya és rokon podmanini és aszódi báró Podmaniczky Béla, cs. és kir. kamarás, cs. és kir. tart. kapitány a Vilmos német császár és porosz király nevével viselő 7-ik huszárezredben, a kardokkal ellátott hadiékítményes III. oszt. katonai érdemkereszt, a kardokkal ellátott bronz katonai érdemérem, a 2 izben adományozott ezüst katonai érdemérem, a Károly csapatkereszt és a német II. oszt. vaskereszt tulajdonosa ez évi szeptember hó 3 án reggel 6 órakor Czortkowban (Galicia) 39 éves korában, boldog házasságának 8. évében a harctéren szerzett súlyos betegség következtében, rövid szenvedés és a halotti szentségek ájtatos felvétele után, az Urban csendes elhunyt. Drága halottunk hült tetemeit f. évi szeptember 4 én délután 4 órakor ideiglenesen Czortkowban helyeztük nyugalomra. A megboldogult lelki üdvéért az engesztelő szent miseáldozatok Berettyóújfaluban, Bárándon a plébánia templomokban és Nagyváradon a Kapucinus rend templomában f.

évi szeptember hó 4 én és 5 én lettek az Égek Urának bemutatva. Rétszentmiklós, u. p. Nagyrábé, 1918. szept. 6. Emléke legyen áldva.

Galiciaiak és kazárok érkeztek Nagyváradra.

Ahelyett, hogy a város közönségének egyértelmű kívánsága teljedne, hogy az itt időző kazárok és galiciaiak sürgősen távozzanak Nagyváradról, a zsidó ünnepekre új és kellemetlen meglepetés ért minket. Tegnap egy vagon galiciai és kazár érkezett Nagyváradra, hogy itt töltsék a zsidó újévi ünnepeket. Pont itt, a wizinzi csodarabbi környezetében.

Olyanok voltak az érkezettek, mint a medvék, lábas, onnan alulról, vastagok, selyem bársonyba öltözöttek, fejükön a rettentéses cidáklival.

Több ruha volt rajtuk, huszan ültek egy fiakerbe, s a wizinzi csodarabbinál levetették a legfelső ruhájukat, úgy járultak előre.

Jánossy Gyula főkapitány, aki jövőlékről azonnal tudomást szerzett, mert nem jelentették be a vendégeket a bejelentő hivatalnál, Vadász József rendőrkapitány által igazoltatta őket, kik ők és mit keresnek Nagyváradon s miért nem maradtak ott, ahol laknak.

Bizonyos, hogy pénzt hoztak magukkal, itt költenek is, de viszont mindent felesznek s rituális étkezésükkel nehezítik hitsorsosaik ételmezési helyzetét, mert ennivalót aligha hoztak magukkal. Hogy mit visznek ki, azt egy személyi motozás állapíthatja meg, olyan, amilyent tavaly hasonló körülmények között Jánossy Gyula főkapitány rendezett az ide zarándokoló galiciaiak között s amely eredménnyel is járt.

Az ilyen utazásokat is a vasut teljesítő képessége szempontjából be kellene tiltani, az itt lévőket pedig azonnal vasutra tenni és elindítani, akárhova, csak innen pusztuljanak — még a csillag feljötte előtt.

A tengerikészlet igénybevétele.

(Folytatás és vége.)

III. Tengerikészletnek szállítása.

A tengerinek, valamint örleményeinek a község határán kívül vasuton, hajón, gépkocsin való szállítására a Haditermék Részvenytársaságon, vagy annak bizománysán kívül csak az jogosult, akit kis és nagyközsegekben a főszolgabíró, r. t. városokban a rendőrkapitány, tñj. városokban a tanács által megbízott tisztviselő szállítási igazolvánnyal lát el.

A vásárolt tengeri elszállításához a 4451—1915. M. E. számú rendelet értelmében szükséges szállítási igazolványt az arra illetékes hatóság azonban csak az Országos Közélelmezési Hivatalt vezető miniszter előzetes felhatalmazása alapján és csak akkor állíthatja ki, ha az eladó bemutatja: 1. a vevő vásárlási igazolványát, 2. a 6. §. értelmében az eladási engedélyt.

E §. intézkedése alól kivételt képez az a tengeri, amelyet annak tulajdonosa örleli tanusítvány mellett megörlelse végett tengeri vagy kézierővel valamely malomba szállít.

Ugyancsak kivételt képez a termelőnek az a tengerije is, amelyet egyik községben

való terméséből tárolás, vetőmag vagy más gazdasági szükséglet címén vesz át szintén tengeri vagy kézierővel más község határára, Az ily célból történő tengeriszállításokhoz azonban a községi előljárásának igazolványa szükséges.

IV. Örlel.

Tengerit a tengericsira kivonásáról és forgalombahozataláról, valamint a tengeriolaj előállításáról és forgalombahozataláról szóló kormányrendelet intézkedéseinek érintetlenülhagyásával bármely malomvállalat (kereskedelmi, vámörlelő, gazdasági malom stb) csak akkor fogadható el örlelre, darálásra, zuzásra és bármind egyéb feldolgozásra, ha az öröltető fél a részére a községi előljáróság által erre a célra kiállított örleli tanusítvánnyal bizonyítja, hogy az illető mennyiséget a termésből házi és gazdasági szükségletére jogosan használhatja fel vagy azt a jelen rendelet értelmében jogosan szerezte.

Bármely malomvállalat (kereskedelmi, vámörlelő, gazdasági daráló stb.) csak vámörlelést végezhet. Azt, hogy az örlelért, zuzásért, darálásért és egyéb feldolgozásért terményben vagy készpénzben a malomvállalat mit igényelhet a törvényhatóság első tisztviselője állapítja meg.

A 2490—1918. M. E. számú rendeletnek a malomvállalatokra vonatkozó rendelkezései a tengerire nézve is kiterjesztetnek.

V. Büntető rendelkezések.

Aki a jelen rendeletet, vagy a hatóságának a jelen rendelet alapján kibocsátott valamely rendelkezését megszegi vagy megszegésénél bármilyen módon közreműködik az, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik kihágást követ el és hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Nagyvárad, 1918. évi augusztus hó 13.

Lukács Odön,
polgármester-helyettes.

Lovag Wertheimstein Alfréd meghalt.

Tegnap az éjjeli órákban gyorsan terjedt a hír Nagyváradon, hogy lovag Wertheimstein Alfréd, biharmegyei nagybirtokos, megyebizottsági tag Ritoók Zsigmond utcai házában elhunyt.

Wertheimstein Alfréd fiatal éveiben mint lovas kapitány szolgált; ezelőtt mintegy 35—40 évvel költözött családjával Nagyváradra s azóta mint birtokos tevékeny részt vett Biharmegye és Nagyvárad előkelő társadalmi életében.

Évtizedek óta különösen Biharmegye törvényhatósági bizottságában és a különböző albizottságokban működött; s főleg gazdasági kérdésekben s a löversenyek és az állatkiállítások rendezésében, valamint a Gazdasági Egyesületben fejtett ki buzgó munkát.

Cséhteleki birtokán mintagazdaságot rendezett be s ritka szép kastélyt építtetett.

Az utóbbi időben sokat betegeskedett s már napok óta betegsége és aggkora folytán annyira erőt vett hatalmas szervezetén a végső elgyengülés, hogy orvosai látták, hogy nem menthetik meg életét.

Elhunytát két fia és három leánya gyászolják. Három leánya közül Rózsika báró Rothschild Charleshez, a híres londoni bankárhoz ment férjhez, míg másik leánya

Strasser Alfréd bécsi bankár felesége. Idősebb fia *Henrik* belényesi főszolgabíró, tart. huszárkapitány, *Viktor* pedig a M. Ált. Hítelbank tisztviselője.

A temetés holnap, vasárnap, vagy hétfőn lesz.

HIREK

* **Dr Lábán Lajos itthon.** Dr Lábán Lajos kir. ítélőtáblai elnök szabadságáról hazaérkezett és átvette hivatala vezetését.

* **A szt. Vincze-intézet jubileuma.** Holnap vasárnap, lesz 50 esztendeje, hogy boldog emlékü Nogáll János a nagyváradai szt. Vincze intézet iskoláját megnyitotta. Ez alkalomból délelőtt 9 órakor az intézet igazgatója hálaadó ünnepélyes szentmisét fog mondani. A jubileummal holnapi számunkban még bővebben foglalkozunk.

* **Rupprech bajor trónörökös eljegyzése.** Hágából jelentik: Antonia luxemburgi hercegnőnek Rupprecht bajor trónörökösrel való eljegyzését a semleges külföldön úgy ítélik meg, mint *Hertling* kancellár ügyes sakkhuzását, mely dinasztikus szempontokból nézve nagy jelentőségű.

* **Kitüntetett posta-főtiszt.** Mónus Ferenc nagyváradai távirat-építészvezető fő-tisztet — aki jelenleg mint tart. hadnagy s egy táviróépítő század parancsnoka katonai szolgálatot teljesít, — a király az ellenség előtt teljesített kitűnő szolgálatai elismerésül a koronás érdemkereszttel, a vitézségi érem szalagján, tüntette ki.

* **Persely-gyűjtés a Vörös-Kereszt javára.** A nagyváradai Vörös Kereszt Egylet választmánya az egylet saját céljának javára az állomáson perselygyűjtést eszközöl. Akik ezen nemes célt szolgálni óhajtják, szíveskedjenek úgy a fizetés, mint a továbbiak megbeszélése végett a biharmegyei közközház gondnoksági irodájában jelentkezni.

* **A Katona Otthon téli helyiségébe költözött.** A Vörös-Kereszt Egylet által fenntartott Katona Otthon a Markovits féle telken levő nyári helyiségéből a mai napon a Sas-palota épületében levő téli helyiségébe költözött vissza, ahol mint eddig, úgy ezután is a szórakozást kereső katonák legkedveltebb szórakozásukat és időtöltésüket találhatják meg.

* **Az új vendéglői árak.** A vendéglői árak ezentúl az iparhatóságok joga, amelyeknek működését az árvizsgáló bizottság irányítja. Jánossy Gyula főkapitány most az összes vendéglőket felhívta, hogy az ételek és italok árait jelöljék meg. Minden vendéglő és lacikonyha beadta árszabás tervezetét, amelyet a főkapitány felülvizsgál. Valószínűleg három osztályú étlap lesz: I., II. osztályú vendéglői étlap s a lacikonyhák árai. A kifőzőhelyeket részben a vendéglőkhöz, részben a lacikonyhákhoz csatolják.

* **Adomány a főreáliskola áthelyezésére.** A nagyváradai főreáliskolának a csendőriszkolából saját helyiségébe való visszahelyezésének költségeire Buchter Károly pénzügyőri főbiztos 50 koronát adományozott szerkesztőségünkben, amely összeget rendeltetési helyére beszolgáltatjuk.

* **Az uri leányok Mária-kongregációja** Kisasszony napján reggel 8 órakor az olasz plébánia templomban közös szt. áldozást tart.

* **Fráter László kiköltözött Berettyó-ujfaluba.** Az orosz fogságból hazatért Fráter László főszolgabíró tegnap kiköltözött Berettyó-ujfaluba, ahol a lakaskérdés fogadta. A volt főszolgabíró, *Jezerniczky* Dénes még bentlakik a főszolgabírói lakásban, mert lakást nem kap, viszont Fráter László főszolgabíró se maradhat lakás nélkül. A kérdés pár nap alatt kellő megoldást nyer.

* **Színház és Művészet.** Ezen a címen a mai napon új irodalmi hetilap indul meg Nagyváradon *Huzella* Ödön, a halk szavú poéta és *Berkes* Ferenc hírlapíró társunk szerkesztésében. A minden szombaton megjelenő képes lap címében adja a programot s főleg a Szigligeti színház művészi eseményeivel foglalkozván a maga nemében Nagyváradon igazán hűzapot pótol.

* **Betiltott kolportázs-lapok.** A belügyminiszter táviratban tudatta az alispánnal, hogy a közrend és közérdeke veszedelemére szolgáló következő izgatós és szenzációs hajhászó időszakos lapok utcai árusítását tiltotta be: a *szabadkőműves*, antikatholikus *Megértés-t*, a *Rendkívüli Újság* ot, a *Pesti Tükör-t* és az *Idő-t*.

* **A Biharmegyei és Nagyváradai Közal-kalmazottak Beszerzési Csoportja** ismételt figyelemzteti úgy a megyében, mint Nagyvárad városában lakó összes közalkalmazottakat, hogy mindazok, akik még nem jelentkeztek és akik a kormány által kiáltásba helyezett kedvezményes áron az új gazdasági évre esedékes liszt és burgonyamennyiséget biztosítani óhajtják, igényüket az illetékes járási székhelyen alakult Beszerzési Csoportnál, a nagyváradiak pedig főpostánál, 10. sz. szobában 48 órán belül személyesen jelentsék be, mert a később jelentkezők e kedvezménytől el fognak esni. A burgonyaszükséglet bejelentése f. hó 12-ig nem késik. A családtagok számában időközben történt változás, valamint a tagoknál elhelyezett kosztosok név és számszerint a fentebbi határidő alatt szintén bejelentendők.

* **Megüresedett katonai alapítványi helyek.** Folyó évi szeptember havában több katonai alapítványi hely üresedett meg, melyre főként a háború alatt az ellenség által sebesülés következtében rokkantá vált vagy elhalt IX. rangosztálynál kisebb rangban volt tisztek özvegyei és árvái pályázhatnak. Az ide vonatkozó rendelet naponta d. e. 8—12-ig a cs. és kir. térparancsnokságnál megtekinthető.

* **Kirándulás a sólyomkői várromhoz.** A M. T. E. bihari osztálya f. hó 22-én a sólyomkői várromhoz s folytatólag a magaslaki vadászkastélyhoz kirándulást rendez. Indulás a reggel 3 óra 50 perckor induló személyvonattal Élesd állomásra; visszatérés az este 9 óra 50 perckor érkező személyvonattal ugyanonnan. Vezető Kiss Dávid. Élelmét ki ki magával viszi. Könnyű poggyászt! Oda-vissza 4—4 óra gyaloglás. — *Az elnökség.*

* **A huszfogyasztás korlátozása.** A m. kir. miniszterium a múlt hónapokban megjelent hustalan napokra vonatkozó rendeletét akként módosította, hogy a két hustalan napon — kedden és pénteken — lehet akármi-féle baromfit fogyasztani.

* **Püspök-fürdői kedvezményes jegyek** a Népszövetségi Hitelszövetkezetről kaphatók.

* **Hintze bécsi tárgyalásai.** Hintze német külügyi államtitkár bécsi látogatásával és tanácskozásaival kapcsolatosan beavatott körökben úgy látják a helyzetet, hogy egyelőre legalább addig, míg Foch offenzívája el nem simul, a béke érdekében nem történhetik újabb lépés. Megoszlanak a vélemények abban a tekintetben, hogy vajjon az entente mostani offenzíváját nem fogja-e nyomon követni egy újabb, a mi természetesen csak halványíthatná a békereményeségeket. Teljesen tért hódított a megegyezéses béke gondolata. Ami a lengyel kérdést illeti, kiemeleendő, hogy az illetékes tényezők a legnagyobb mértékben érvényesíteni kívánják magának a lengyel népnek önrendelkezési jogát. Tóny az, hogy az úgynevezett *osztrák-lengyel megoldás* hibeinek táborá Lengyelországban is szemlátomást növekszik, bár a német birodalom döntő tényezői még most sem barátkoztak meg vele.

Hintze német külügyi államtitkár ma este kíséretével visszautazott Berlinbe.

* **A micskei állami óvodában** augusztus 24-én és 25-én jól sikerült ünnepélyt rendezett Madarász Erzsébet óvónő. Mindkét napon nagyszámu közönség gyönyörködött a gyermekesereg bámulatos ügyességén és kedves játékán. Az ünnepély fényes anyagi és erkölcsi sikerrel járt. A szülők és a nézők hálás köszönetet mondtak a hivatása magaslatán álló óvónőnek, aki évenként egy-egy jól sikerült ünnepellyel számol be működéséről. Felülfizettek: Szilágyi Margit 19, Baranyi Hedvig 11, Bige Gyula 11, Kacsora Károlyné 10, Schwarcz Lajosné, Szilágyi Zsigmond, Rozemberszky Gyula 8—8, Beóthy Ödönne, Madarász Anna, Baranyi Róza 4—4, Baranyi Gizella, Szabó Andor, Szabó Andorné 2—2, Tamásy Margit, Appán Gabriella, Appán Kálmán, Appán Gyula, Fehér Sándorné 1—1 koronát.

* **Thurzó Mihály balesete.** Szentpéter-szegen Thurzó Mihály birtokos éjjel álmában egyet fordult az ágyban. Leesett és eltörte a kulcsosontját. Beóthy Kálmán rendőrfelügyelő hallgatta ki a 84 éves Thurzót, aki röstell kedve mondta:

— Öseim nagyon nézhettek, hogy az ágyban ért a baleset.

* **Elveszett karszalag.** A cs. és kir. tűzérsegi lakományában állomásozó katonai rendőrség tulajdonából elveszett egy darab 20. számú vörös posztó karszalag. Kéri a becsületes megtalálót, hogy a katonai rendőrséghez szolgáltatassa be.

* **Zongora és énekórákra** beiratkozni lehet naponta d. e. 12 óráig. Előkészítik a Zeneakadémiára és énektanítói tanfolyamra. Tisztelettel *Lamprecht Mici*, az Országos M. Kir. Zeneakadémián államilag képesített okl. ének és okl. zongora-tanítónő, Arany János-utca 4. Ugyanott új zongora vagy pianino eladó, esetleg bérbeadó.

Eladó ingatlanok:

Nyomda-u. 4. sz. ház, földszintes, nagy parkkal.

Rulikovszky-uti 18. sz. alatti 1 emeletes bérház és

Füzes-u. 69. sz. alatti ház.

Felvilágosítást nyújt a Magyar Bank r.-t.

* **Tanulságos római olajlenyomat** levelező-lapok 19 féle változatban kapható a „Tiszántúl” kiadóhivatalában, darabonként 30 fillérért.

Legujabb fűzőket legolcsóbban Kesztenbaum Juliskánál

lehet beszerezni.
Rákóczi-ut, (Korona
gyógyszertár mellett)
Telefonszám: 827.

Leibchenek félárban!

* Megnyit a Körös utcai régi jóhírnevű
Korzó-kávéház. Pontos kiszolgálás, olcsó árak,
kitűnő italok, hideg ételek. Minden este cigány-
zene. Szíves pártfogást kér kiváló tisztelettel
Klein József tulajdonos.

Színház.

Ma este nyílik meg a színház.

Ma este kigyulnak a Szigligeti színház
lámpái. Ma este megkezdődik háborus
szezonzát Erdélyi Miklós szintársulata. A je-
lek valóban kedvezőek s jóleső érzéssel ál-
lapítható meg, hogy ez a szezon a kivételes
sikerek jegyében fog megindulni s emellett
fog lefolyni is.

Ma este mutatkozik be a Kis grófban a
színház operett-személyzetével Horváth Nusi
az új primadonna és Tihanyi Oszkár a ki-
tűnő fiatal énekes színész. Békefiné és T.
Pogány Jankán kívül nagyszerű szerepe van
a többi új operett erőnek is. Az öreg gróft
Barics Gyula, a színigazgatót Szigeti Jenő, a
híres és burleszk Kocsontyát pedig az új ki-
tűnő komikus, Deák K. játsza. Vasárnap d. u.
Heltai Jenő vigjátéka, a „Tündérlaki le-
ányok” kerül előadásra. A főszerepeket
Hevessy Mariska, G. Polgár Mariska, H. Kő-
rössy Juci, Katona Irén, T. Pogány J., Tóth
Elek, Bihari Ákos és Váradi Lajos játsszák.

Vasárnap este a Stambul rózsája van
műsoron. Ez a halhatatlanul nagy sikert ért
operett külön eseménye lesz a szezonnyitá-
nak. Gondzsát Aggházy Melinda, Midillit Hor-
váth Nusi játsszák. Achmedet a kiváló Barics
Gyula személyesíti. Flóriánt Tihanyi Oszkár
és az öreg Müllert Deák Kornél. Az első
előadásokra a jegyek a színházi pénztárnál
már ma vásárolhatók.

Hétlőn Schudermann gyönyörű drámája,
a Becsület kerül színre Hevessy Mariskával,
Bihari Ákossal. Harsányi Miklóssal, valamint
Tóth Elekkel a főszerepekben.

A jövő hét eseménye a Leányvásár fel-
újítása lesz. A kedves és finom operettben
Lucyt Aggházy Melinda, Bessyt Horváth
Nusi, Tom Mgelst Barics Gyula, Fritzet Ti-
hanyi Oszkár és az öreg Thettenberalt Har-
sányi Miklós játsszák. Felesleges a komment-
ár ehhez a pazar szereposztáshoz.

Nagy kém dráma az Apollóban. Ma
nagyon érdekes egynapos műsort vetít az
Apolló. Egy nagy koncepciójú film a
Citadella kéme című friss drámai lüktetés,
modern háborus regény kerül színre. A film
Lord Pemberton a Kronstadti kém című vi-
lághíres regényéből készült és a legbravuro-
sabb technikai és művészi alkotás. A női
főszerepet a csodaszép Montayon Lili játsza
különös szenzáció. A nagyhatású dráma
pompás műsor keretében csak ma kerül elő-
adásra. Holnap fényes újdonságok lesznek
programon.

APOLLÓ
mozgó-
színház

MA

Edit, a női detektív.

Előadások kezdete hétköznapokon 5
órától, szombat, vasárnap és ünnep-
nap délután 3 órától.

VIGADÓ
mozgó-
színház

MA

Szturnin Farandól.

Előadások kezdete hétköznapokon 5
órától, szombat, vasárnap és ünnep-
nap délután 3 órától.

Nyílttér

Eladó ház!

Gerliczy-u. 1 számú eme-
letes adómentes sarok-
ház (Sztarill-villa)

ELADÓ.

Értekezni Arany János-
utca 7. — Telefon 239.

Polgári Takarékpénztár Részvénytársaság

Nagyvárad, Kossuth Lajos-utca 6.

Előnyös összeköttetéseink folytán abban
a kellemes helyzetben vagyunk, hogy
anuitásos és kamatozó
jelzálogkölcsonöket

ugy földekre mint városi bérházakra
15—65 évi időtartamra a legelőnyö-
sebb kamattétel mellett

minden árfolyam levo-
nás nélkül

készpénzben folyósítunk.

Polgári Takarékpénztár
Részvénytársaság
Nagy-Várad.

VAS

és rézágak,

afrik és lőszörmatracok,
amerikai és sodrony-
ágybetétek: össze-
hajtós ágyak eredeti
gyári árakon kaphatók

TátraySándor

r.-t.-nál Körös-utca 11.

Telefon-szám: 558.

Főszerkesztő:
Dr. KRÜGER ALADÁR.

Feloldó szerkesztő:
Dr. PAPP KÁROLY

Kiadótulajdonos: Szent László-nyomda r.-t.

URÁNIA
mozgó-
színház

MA

A tévedt nő.

Előadások kezdete hétköznapokon 5
órától, szombat, vasárnap és ünnep-
nap délután 3 órától.

Felső Kereskedelmi
és Polgári iskolából
kimaradt tanulókat
magánvizsgára elő-
készít felelősséggel

a Középiskolai
Előkészítő

Donát-tanfolyam

Beöthy Ödön-utca 30. sz. Telefon 1000.

Új kereskedelmi tanfolyam

hölgyek részére (gyors- és gép-
írás, számtan, könyvvitel, he-
lyes és szépírás) szeptember
15-től kezdve a DONÁT-féle
tanfolyamban Beöthy Ödön-utca 30.
Telefon 1000. Telefon 1000.

HETI ÁRJEGYZÉK:

Porcellán mozsár üttövel	12—
Majolika gyümölcsállvány 6 tányérral	15—
Majolika tálca fogóval	8—
Majolika cukortartó díszes	8—
Majolika gyümölcskészlet	8—
Vizes készlet csiszolt üvegből	12—
Boros	12—
Likör	12—
Befőttes készlet kristály fehér	12—
Gyümölcs készlet kristály üvegből	12—
Majolika fali sőtartó színes	8—
Majolika vizeskancsó színes	10—
Kenyérkosár színes üveggel	10—
Chinaezüst cukortartó	10—
Chinaezüst gyümölcsállvány	10—
Majolika virágváza színes	5—
Majolika virágfüzék	5—
Majolika díszfigura	5—
Porcellán főzőlábas	5—
Porcellán főzőfazék	5—
Teáskészlet színes aranyozással	50—
Kávéskészlet színes aranyozással	50—
Feketéskészlet színes aranyozással	50—
Ebédlelkészlet felszerelve sz. aranyozással	150—
Hidegfelvágottas készlet sz. aranyozással	40—
Mosdókészlet színes finom díszítéssel	50—
Falitükör színes aranyozott kerettel	80—
Asztali-lámpa teljesen felszerelve	25—
Függő-lámpa teljesen felszerelve	80—
Teáspohár chinaezüst foglalatban	8—
Teáscsésze színes finom aranyozással	4—
Kávéscsésze	4—
Köpcscsésze	5—
Főzőlábas barna tűzálló füllel	5—

Nippek, Figurák, Szent Antal szob-
rok, Mária szobrok, Szentelt víz-
tartók, Konyhaberendezési cikkek,
Képkeretek, Ablaküvegezés.

Eladás nagyban és kicsinyben!

KOMLUS TESTVÉREK

üveg, porcellán, lámpa, táblaüveg
és díszműáru nagykereskedés.

Nagyvárad, Zöldfa-u. 13. sz.

Telefonszáma: 372.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Minden szó ára 20 fillér, vastagabb betűvel 40 fillér. Legkisebb apróhirdetés ára 2 korona. Apróhirdetések díja előre fizetendő.

Pálinkafőzde
átalakítást és berendezést készít Klell János rézműves, Kossuth-u. 8.

Bélyegeket
veszek akármilyen mennyiségben. — Szilágyi Dezső-u. 5. sz. Földszint lépcsőházban balra. Telefon 1-95.

Jogi könyvek
gyűjteményes kiadások, Corpus Juris Hungarici 1900-ig bőrkötésben stb. eladók. Cím a kiadóban.

Valódi
gummi harisnyatartók párja 8 K. Hegedűs János Rákóczi-ut 1. Vasárnap zárva.

Poloskairtó
Noksin biztos, kipróbált, megbízható poloskák irtására. Kis üveg 4 K, középvég 8 K, nagy üveg 14 K. Kapható Farkas István „Apolló” drogériájában, Rákóczi-ut 7-B.

Keresünk
azonnali belépésre egy prodaszolgát, egy éjjeli őr, kettő kenőmunkást és éjjeli munkára lakatost. Moskovits Mór.

Nőiszabóság
— Divatterem. Elegáns costümök, estélyi és utcai ruhák, aljak, blouzek legszebb kivitelben méret után készülnek. Átalakítások is elfogadtatnak. Tisztviselő családoknak kedvezmény. Cziller Imre áruházában.

Ruhafesték
valódi két oroszán H védjeggyel minden színben kapható. Ára 70 fillér. Viszonteladók árendében részeseülnek. Farkas István „Apolló” drogériája, Rákóczi-ut 7-B. sz.

Ne dobja ki pénzét
új ruháért, mert a kiadónban bevált ruhafestékekkel régi ruhadarabjait olcsó pénzért házilag átfestheti. Egy levél ára 50 fillér. Németh Pál Aranykereszt gyógyszerárában, a városháza mellett.

Butorozott
szobák kiadók Zöldfa-épület emeletén. Értekezhetni a szobakezelőnőnél.

Fényképészeti
lemez, papírok, egy-szerek, előhívók stb. kapható Farkas István „Apolló” drogériájában, Rákóczi-ut 7-B.

Pemete
és hársfamézcukorka elhárítja a köhögést és rekedtséget, hurutot, kiváló hangtisztító, oldó hatása. Egy csomag ára 1 korona. Kapható Németh Pál Aranykereszt gyógyszerárában, a városháza mellett.

Tyukszemirtő
három nap alatt elmulaszt tyukszemet, bőrkeményedést és szemölcsöket. Ára 2 kor. Kapható Farkas István „Apolló” drogériájában, Nagyváradi, Rákóczi-ut 7-B. sz.

Bérbeadó
Kossuth Lajos-utca 2. sz. házban (Szent László téren) korcsma, vendéglő és bodegának kiválóan alkalmas üzlethelyiség hosszabb időre. Bővebb felvilágosítás a Polgári Takarékpénztár r.t. nagyváradi cégnél nyerhető.

Kiadó
üzlethelyiség. A Zöldfa épületben a volt kávéházi helyiség (körülbelül 300 négyzetméter terület kiadó. Értekezhetni a „Fekete Sas és Zöldfa r.t.” irodájában, Saspassage 22. sz. lépcső, 1. emelet. Telefon 14-00.

Tavaszi
szeplők, májfoltok, bőrfőrősség, kiütés, mitreszerek ellen biztos az IPO-krem. Ára 5 kor. és szappan Vióra ármosó ára 6 korona. Kapható Farkas István Apolló drogériájában, Rákóczi-ut 7-B.

Jó bizonyítványokkal
rendelkező megbízható egyén hivatali szolgálai minőségben állandó alkalmazást nyer az Egyetemes Bank és Takarékpénztárnál, Bémer-tér 4.

Ör
lakással és jó fizetéssel felvétetik a Fekete Sas részvénytársaságnál. Jelentkezni csak délután 3-5 óra között a részvénytársaság irodájában, Saspassage 22. számú lépcső, 1. emelet.

Mocsáry Sándor

TELEFON: 1404.

Zöldfa-épület, utcai helyiség.

Villany- és vízvezetékszerelő, bádógos, lakatos, műszerész és bronzműves.

Írógép, gramofon, kerékpár és National Cassa javító. Elektrotechnikai cikkek, 1/2 Wattos Wolfram-szálas Tungsram-égők, villanyvasa-
:: lók állandóan raktáron. ::

Szent László Püspök gyógyfürdő

Nagyvárad mellett.

A kénes hévíz források természetes forrása 42°C Kénes hőforrását már 300 év óta használják bámulatos gyógyhatással köszvény, csusz, csontbajok, női betegségek és hasonló fájdalmas betegségek ellen.

Mindenről kellőleg gondoskodva van!

500 holdas fenyőerdő közvetlen a virágos park mellett. Villanyvilágítás az egész telepen és az összes szobákban. — Nagyszabású nyári uszoda 26°C folyton befolyó forrásvízzel, uszástanítás, napifürdő, homokkura. Fürdőismertetőt küld: az Igazgatóság.

Több kisebb nagyobb bérház

ELADÓ.

A vételhez szükséges jelzálogköcsönöket előnyös feltételek mellett bonyolítja le a ::

Nagyvárad Takarékpénztár
Teleky-utca 2. sz.

LEGF. BUZACSRIZ,

folyékony „ARGOS” csiriz, faszeg, mindenféle CIPÉSZKELLÉKEK, BŐRTALPVÉDŐK stb. Legf. CSONTENYV

kapható Stern Miklós bőrhulladék üzletében Nagyváradi, Zöldfa-u. 9. sz.

Videkiek kérjenek árajánlatot

ÁLTALANOS TAKARÉKPENZTÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Nagyvárad, Bémer-tér 2.

Befizetett részvénytőke 1.000.000 kor.

Elfogad takarékbetéteket könyvecskékre és folyószámlára és azt előnyösen kamatoztatja. Leszámitol váltókat. Engedélyez előnyös feltételek mellett jelzálogköcsönöket törlesztésekre. Előleget ad értékpapírokra.

A Sajtó hölgybizottság

könyv és lapterjesztő vállalata: a Kossuth Lajos-utcai trafikban

ajánlja könyveit és lapjait

Ne vásároljunk könyveket, mielőtt szét nem néztünk a Sajtó hölgybizottság

BIZOMÁNYI ÜZLETÉBEN

Támogassuk ezen új vállalatot!!!

Félix gyógyfürdő

Nagyvárad mellett

Kelet-Magyarország leglátogatottabb hévízfürdője. Természetes 49°C hőmérsékletű forrás, köszvény, csusz stb. ellen

Téli-nyáron nyitva!

Villanyvilágítás!

Téli szeziónban (október-május) pensiórendszer. Prospektust díjtalanul küld a

Fürdőigazgatóság.

A Félix fürdő kedvezményes jegyei a Munkásbiztosító Pénztárnál kaphatók

NAGYVÁRAD VÁROS VILLAMOS MŰVE

IRODA, RAKTÁR ÉS TELEP: NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.

Értesítjük a város t. közönségét, hogy villamos főzőedények, Wolfram és egyéb izzólámpák a legolcsóbb árban kaphatók. Telefon rendelésre izzólámpák díjmentesen házhoz szállítatnak. Elvállalunk villamos világítási és erőátviteli berendezéseket. Egész éjjel ügyeletes szolgálat. Csillárok, 1/2 wattos izzólámpapótlók 2000 gyertyafényig. Villamos motorok nagy választékban kaphatók. Költségvetéseket díjmentesen készítünk.

A telep telefonja 514.

Főszelző telefonja 55.